

Izhaja vsak petek.
Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša
celoletna . . . K 4'—
pololetna . . . „ 2'—
četrtnoletna . . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Stev. 35.

V Ljubljani, dne 31. julija 1914.

Leto IX.

Bojni grom.

Krvava pesem do nebes
upije;
Kri Ferdinandova je vmes,
Zofije.

Zvali ste nas dolgo dni
na klanje . . .
Iz dolge vstali smo noči
in spanja.

S kanoni vas pozdravimo
vi Srbi;
dom hladan vam postavimo
ob vrbi . . .

V imenu božjem pride k vam
armada
pogledat, kaj se sveti tam
z Belgráda.

Očistimo vam sveti križ
od práha,
za nas je bojni grom in piš
brez stráha.

Nožnicam meč izderemo
bliskávi,
da préstol vam operemo
krvavi.

Z zeleno vas odenemo
odejo;
na veke vam zaklenemo
vso mejo.

Pravično stare plačamo
dolgoe;
zmagalci spet se vračamo
v domove.

Slovensko krščansko socialno delavstvo.

Slovensko krščansko socialno delavstvo je odpočetka sem po svojem programu stalo in ostalo zvesto čestitljivemu našemu geslu: »Vse za vero, dom, cesarja!« Ob strašnem zločinu, ki se je zgodil v Sarajevu, katerega žrtvi sta bila prejasni naš prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova plemenita do smrti mu zvesta žena vojvodinja Hohenberg, je slovensko krščansko socialno delavstvo bitko plakalo. Plemeniti žrtvi je usmrtila srbska roka, ker so ji to srbski mogotci v Belgradu naročili. Presviti naš cesar, viteški Franc Jožef I. je od Srbije zahteval, da naj da tako zadoščenje, da bomo varni pred tistimi vele-srbskimi sanjači, ki hlepe za tem, da bi naši državci odtrgali cvetoče naše pokrajine. Srbski mogotci niso odgovorili tako, kakor je to ves olikani svet pričakoval. Presviti cesar je za to odredil delno mobilizacijo hrabre in junaške

naše armade. Navdušeno sledi naše ljudstvo pozivu viteškega našega presvitega vladarja. Sveta dolžnost nam pa veleval, da podpiramo svojce tistih, ki so pod orožjem in da dobe tudi naši vojaki milodare iz domovine. Bogati ljudje že nakazujejo velikanske vsote. Tudi slovensko krščansko socialno delavstvo ne ostane za njimi. Vse naše organizacije in delavce in delavke zato naprošamo, da naj nabirajo prispevke v zgoraj navedene namene. Nabrani denarni zneski naj se takoj določijo s pošto nakaznico (ne s šekom) na naslov Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljani. Vsak tudi najmanjši dar dobrodošel. V Ljubljani se lahko milodari izročijo v pisarni J. S. Z. našemu uradniku g. Petercu. Imena darovalcev bomo objavili v naših listih (»Naša Moč«, »Glasnik Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze«) kakor tudi objavimo potrdila za to določenih korporacij.

Kdor hitro da, dvakrat da.
Krščansko socialni delavski po-zdrav.

Načelnstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljani,
dne 27. julija 1914.

Miha Moškerc
I. podnačelnik.
Francišek Kerhne
zapisnikar.

Avstrija napovedala vojsko Srbiji.

28. t. m. zvečer je priobčila uradna »Wiener Zeitung« vojno napoved kraljevini Srbiji. Vojno napoved je podpisal Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef, ki je primoran nasproti vednim sovražnostim braniti našo državo z vojaško silo. Od danes naprej, od tega trenutka smo s Srbijo v vojni.

Dunaj, 28. julija. »Wiener Zeitung«, uradni list avstrijske vlade, prinaša danes vojno napoved kraljevini Srbiji. »Wiener Zeitung« pravi sledeče: Ker ni kraljeva srbska vlada na avstrijsko noto dovoljno odgovorila, je c. kr. avstrijska vlada na Najvišje povelje primorana braniti svoje pravice z mečem in mora apelirati na vojaško silo.

Po Najvišjem povelju veljajo od danes naprej med avstrijsko monarhijo in srbsko kraljevino vojni odnošaji in vojno stanje.

Dunaj, 29. julija. (C. kr. koresp. urad.) Vojna napoved se glasi dobesedno sledeče:

Ker ni kraljeva srbska vlada na noto, ki jo je dne 23. julija c. kr. avstrijsko-ogrski poslanik izročil, dovoljno odgovorila, se čuti c. kr. vlada primorana, sama skrbeti za brambo svojih pravic in interesov in apelirati na moč orožja.

C. kr. vlada se smatra torej od tega trenutka dalje s Srbijo v vojnem stanju. Grof Berchtold, c. kr. minister za avstrijske zunanje zadeve.

Dunaj. (C. kr. koresp. urad.) Zunanje ministrstvo je tukajšnjim poslaništvom in zastopnikom vlad izročilo verbalno noto, s katero se obvešča o napovedi vojne. Nota pravi, da se bo Avstro-Ogrska za dobo sovražnosti držala določil Haških konvencij od 18. oktobra 1907 in Londonskih deklaracij z dne 26. februarja 1909, ako bo enako postopala tudi Srbija.

AVSTRIJA ODLOČNA.

(C. kr. korespondenčni urad.)

Dunaj. Doslej je angleška akcija, da bi se avstroogrsko-srbski spor omejil, bila brez vsakega vidnega uspeha.

Berolin. (C. kr. korespondenčni urad.) Nemčija je angleške posredovalne predloge o poslaniški konferenci v Londonu odklonila.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Avstrija je posredovalne predloge za poslaniško konferenco v Londonu odklonila, češ, da je tako posredovanje sedaj prepozno. Tudi novo intervencijo ruskega poslanika, ki jo je podal včeraj zvečer, naj se Srbiji podaljša rok, je Avstrija odklonila, češ, da je cesar že podpisal vojni manifest.

POLOŽAJ NA DUNAJSKI BORZI.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Poslovanje pri blagajni dunajske borze se vrši popolnoma v redu. Ni nobenih insolvent in podobnih dogodiljajev.

DUNAJSKI DENARNI TRG.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Opazuje se, da se poslovanje pri dunajskih denarnih zavodih, zlasti tudi pri hranilnicah in posojilnicah vrši povsem redno, na način kakor je bil glede vlaganja in dvigovanja vlog doslej običajen. Občinstvo se je prepričalo, da za njegove vloge ni nobene nevarnosti in da so njegovi prihranki najvarnejši v hranilnicah in drugih denarnih zavodih.

NERAZRUŠLJIVA VEZ AVSTRIJSKIH NARODOV S CESARJEM.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Njegovo Veličanstvo je nasproti veleposlaniku Gieslu izrazilo svojo zadovoljnost in veselje nad navdušenostjo vseh avstro-ogrskih narodov o priliki sedanjega spora.

MOLITVE PRED NAJSVETEJŠIM. — PASTIRSKO PISMO DUNAJSKEGA KARDINALA.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Kardinal Pfiffl je izdal pastirsko pismo, s katerim odreja molitvene ure pred Najsvetejšim. Po vsaki maši naj se moli po tri Očenaše in Češene Marije za cesarja, armado in domovino.

Cesarjev manifest avstrijskim narodom.

Dunaj. (C. kr. koresp. urad.) Dne 28. t. m. je Njegovo cesarsko in kraljevsko Apostolsko Veličanstvo najmilostljivejše izvolilo izdati lastnoročno pismo in vojni manifest na avstrijske narode. V manifestu se poudarja, da je Njegovo Veličanstvo hotelo v letih, ki mu jih Božja previdnost še prisodi delovati v namene miru in varnosti vsega ljudstva pred žrtvami in bremeni vojske. Toda božja previdnost je hotela drugače. V varstvo monarhije, v varstvo njene časti iz mednarodnega stališča in državne posesti je primoran prijeti za meč.

Manifest nadalje poudarja nehvaležnost srbske države, katero je naša monarhija do zadnjega v vsakem oziru podpirala. Naglašajo svojo miroljubnost ob aneksiji Bosne in Hercegovine in nevtralnost Avstro-Ogrske ob vojni s Turčijo. Zločinsko gibanje na jugu države, ki s celo vrsto atentatov stremi za tem, da uniči naš državni red, mora biti udušeno, če hoče ohraniti država svojo čast in ugled neomadeževan in mir v notranjosti države. Vladar zaključuje, da zaupa hrabri in proslavljeni armadi, in prosi Vsemogočnega za zmagajo orožja naše armade.

Vojska.

Zadnja beseda je padla, zagrinjalo se je dvignilo in na odru, pred nami na jugu se bo odigrala na srbskem polju zgodovinska drama. Avstrijska monarhija, naš dom, naša domovina je zgrabila za meč, katerega ji je metel pred noge skozi leta in leta sovražnik z zasmehom in zaničevanjem. Zgrabila je za meč, ki je bil nji namenjen in ki je bil poslan njenemu srcu in ki bo priletel nazaj nad glavo onih, ki so ga poslali.

Avstrijski narodi se globoko zavedajo resnosti in pretresljivosti sedanjih dogodkov, ki so neodvračljivi in ki bodo pisali prihodnja pota naši prastari in staroslavni domovini. In kakor stoje v bojnih vrstah na bojnem polju junaki vseh avstrijskih narodov v skupni srčni ljubavi, tako je zvezala srca vseh avstrijskih ljudstev ena mi-

Kako so ujeli roparja Vasqueza.

Angleško C. Richardson. — Slovensko dr. J. K.

»Vi poznate obljubo senjor?« je dahnila. »Jaz sem prva; vi drugi.«

Čutil sem moč te besede in sem se tiho in brez ugovora zleknil nazaj v zaho.

Ko je videla Pepita moje bolešno lice, je izkušala dajati mi poguma. »Če zgrešim, senjor,« je dejala, »pride gotovo semkaj, ker mi je pravil Chavez, da silno potrebuje te obleke, da se preobleče in tako uide policajem, ki zdaj od vseh strani preže nanj. Toda mi-slim, da ga ne bom zgrešila.«

Hotel sem jo pregovoriti, naj pusti svoj obup in sklep, toda popolnoma brezuspešno. Nisem se drznil dvigniti vpričo lopovov, da bi jo telesno zadržal, dasi sem to zelo želel.

»Senjor«, je zašepetala s trezkim poudarkom, »meni je izmed vseh ljudi naredil največ krivice; pravica zahteva, da jaz sama tehtnico zopet uravnam. Taka je moja pot, senjor. Moram — lahko noč!« nanaglomala je utihnila. Začul sem stopnje s taborišča. Zaprla

je pokrov in ob glasovih njenih stopenj sem sklepal, da je odhitela v gozd.

Nisem je videl več, ne žive, ne mrtve. Eno reč sem vedno silno obžaloval, da sem popolnoma pozabil povedati je, da je Rozalija v obližju.

Trdno sem se nadejal, da je kdo izmed banditov to omenjal Pepiti. Žalibog pa imam razlogov za to, da je nasprotno Rozalija prej zvedela o nji, nego ona o Rozaliji.

V globoki temi v zaboju so me mučile te misli, kako bi zlezel ven in šel za Pepito, da jo opozorim na smrtno nevarnost, toda kako naj najdem skrivno pot k votlini; bil sem brez moči.

Pepita mi je rekla: »Če se mi posreči, senjor, se vrnem k vam; če ne, ležite tukaj; on gotovo pride k zaboju.« Držal sem se tega in čakal opazujoč, kaj se dela pri ognju in loveč besede banditskega razgovora.

Če bi Pepita ne zmagala, sem moral jaz z Vasquezom poračunati moj dolg in vrhutega še Pepitin račun.

Nepotrpežljivo sem čakal, da se deklica vrne. Vse je bilo tiho; ure so potekale. Zaspali se nisem upal, ker je mogel Vasquez priti vsako trenutje. Samo sova se je oglašala; in redno, glo-

boko dihanje spečih mož krog ognja sem slišal. Kje je bila neki Pepita ta čas. Srce mi je upadalo.

Proti jutru, ko so prvi žarki prodrli skozi drevje in so tički jeli pozdravljati krasno kalifornijsko pokrajino, sem začutil, da se nekaj giblje v taborišču.

Morda je vendar prišel Vasquez? Čul sem, da je nekdo brez sape pridrl k ognju in nekaj povedal, kar se mi je zdelo, da se tiče mrtvega čuvaja in je potlej kot blisk ubežal v gozd. V petih sekundah se je to zgodilo. Nekaj čudnega je bilo v ozračju, toda kaj?

Komaj je dotičnik odhitel, sem začul strel od tam, odkoder je prišel. Možje ob ognju so hitro pobrali svoje reči in bežali na nasprotno stran. Postal sem sumljiv. Kaj se je neki moglo zgoditi?

Ostri, pogostni streli so se zaslišali; nekaj jih je bilo iz daljave, drugi so se mi zdeli zelo blizu.

Ko sem skrbno preiščal, ali naj planem kvišku, ali ne, sem zaslišal angleško govorico. To me je ohrabilo, ker sem poznal glas. Bil je zvesti stari Adam, policijski poveljnik iz Sante Clara, ki je skup klical svoje ljudi.

Skočil sem iz zaboja proti kraju, odkoder je prihajal glas. Dasi sem bil nekoliko razburjen, da moram brž v boj, me je vendar vsled teh dogodkov obšla nejevolja. Da je Adam s svojimi možmi ravno zdaj po nesreči posegel vmes, je seveda proti njegovi volji popolnoma onemogočilo mojo priliko zvabiti Vasqueza v zanjko. Ko bežim skozi grmičje, začujem naenkrat stopnje pred seboj in zagledam nekega Meksikanca. Dvignem puško, toda preden sprožim petelina, zakriči begun: »Ne streljajte, senjor!« Bil je Leiva. Nikogar razen Vasqueza, sem si mislil; morda dobom ž njim priliko za drugo, važnejšo igro. Pa sem pritiral lopova do Adamsa.

Serif Adams se je nekoliko čudil, ko me je zagledal, bolj pa še, ko je videl Leivo, Vasquezovega poročnika. Leivo nam je na naše vprašanje marsikaj povedal. Zvedeli smo, da se je Leivo skrival v obližju že dlje časa, čaka joč ugodne prilike, da se da ujeti iz glavnega namena, da izda svojega poglavarja Vasqueza. Dasi sta lopova zaničevala, sta vendar šerif Adams in šerif Rowland iz Los Angeles, ki je s svojimi možmi medtem prišel k nama, pristala na njegove besede.

sel, ena moč: Bog ohrani, Bog obvari nam Cesarja, Avstrijo!

Nad našimi glavami so se zbirale strele, okoli naših mej so kurili ognje, okoli nas so nametali bombe, kovali so jekleni obroči in ga stiskali, da nas zaduše, da nas raztrga na kose, zmečejo na vse vetrove in zgrade na naših razvalinah svoja kraljestva.

Ali naj čakamo strel in groma, da nas treščijo, ali naj čakamo, da nas njih ogenj zaduši, ali naj pustimo, da nam režejo živim Avstrijem kos za kosom iz našega telesa?

Dvignil se je junak, raztrgal okove, vstal kakor gora, prišel je njegov dan, ker je poln življenja in orjaške moči. Kakor blisk in strela bo podrli sovražnike in zmel v prah svoje rablje.

Med nami in Srbijo je vojska. To je vojska pravice nad krivico, boj poštenosti proti zavratnosti.

To je boj civilizacije proti prostastvu, boj viteštva proti nizkosti. Avstrijska armada gre v Srbijo ne kot osvovjevalec, ampak kot sodnik v imenu pravice in poštenja, da kaznuje zločin in kovarstvo, da maščuje nedolžno krivico, prelito v Sarajevu. Da očisti Srbijo in dvigne iz umazanosti, v katero so jo poteptali! Da napravi na svojih mejah mir in red, brez katerega monarhija ne more živeti.

Dne 28. junija je padel pod srbskimi zarotniki nepozabni prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova blaga soproga. Padel je z zastavo avstrijsko. Ravno mesec dni, dne 28. julija zatem je pobrala avstrijska armada njegovo zastavo, da jo ponese v deželo, odkoder je prišla smrt. Da jo ponese v Srbijo in se uklonijo pred njo tisti, ki so jo menili pomandrat.

Pred 34 leti, ravno dne 29. julija so odkorakali naši junaki na bosanska tla in prinesli v to deželo pravo svobodo, palmo miru in ž njo pravi napredek in civilizacijo. Vrnili so se nazaj venčani s častjo in slavo. Tudi danes korakajo naši avstrijski junaki na srbska tla, da razrušijo ognjišče in ketišče, iz katerega se dvigajo strupeni miazmi v našo monarhijo.

Naj bi se vrnili dragi junaki nazaj na svoje domove ovenčani z zmago in slavo!

Živela Avstrija, živel naš vladar, živela naša armada, živeli slovenski junaki.

Šeststo let držijo naši slovenski junaki avstrijsko-habsburški prapor. Šeststo let so zanj hodili v boje za čast in moč države. Naš prapor je ostal vedno čist in brezmadežen, in tak bo ostal, dokler je kaplja krvi v zvestem slovenskem srcu.

Bog, zaščitnik pravice, pa varuj našo katoliško Avstrijo in našo armado in ju blagoslovi s svojim blagoslovom.

Ljubljana manifestira.

Veličastni prizori so se vršili 28. t. m. zvečer v Ljubljani, ki je ponavljala prisego stare svoje zvestobe državi. Vsa Ljubljana je bila in je še danes odeta v cesarske in slovenske zastave, po mestu se je pričel pomikati okoli osme ure zvečer vojaški mirozov godbe 27. pešpolka in domobranske godbe. Spreved se je pomikal po sijajno razsvetljenih ulicah, polnih množice prekipeljavčih čustev. Tudi Grad je bil bajno razsvetljen. V dolgih strnjjenih vrstah so spremljali spreved vojakov in častnikov od občinstva z ulic in iz oken navdušeno aklamirani. Z mnogih oken so metale gospodične nanje cvetke. Množica, broječa gotovo do 40.000 ljudi, je prepevala cesarsko pesem, narodne himne, in po vseh ulicah so orili veličastni glasovi: Živela Avstrija! Živel cesar! Živela naša junaška armada! Vtiski, ki jih je napravila ta velikanska množica, so naravnost nepopisni. Ljubljansko mesto ni še nikdar videlo takih veličastnih prizorov, tako sijajne manifestacije za avstrijsko monarhijo, kakršna je bila večrajšja.

Med množico so prinesli civilisti črno-rmeno zastavo, katero so vso pot nosili v sprevedu.

Množica se je naprej ustavila

PRED DEŽELNIM PREDSEDSTVOM.

Podpredsednik državne zbornice, nadporočnik Josip vitez Pogačnik je govoril v imenu vpoklicanih rezervistov: »Njegovo Veličanstvo presvetli cesar nas je poklical pod orožje, da branimo svoje pravice. Radi smo se odzvali temu klicu. Na neštetihih bojiščih so naši dedje in pradedje pokazali, da ni sile na svetu, ki bi omajala zvestobo Slovencev do presvetlega vladarja in naše mile Avstrije. Vaša ekscelenca, prosim Vas, sporočite našemu vojnemu gospodu presvetlemu cesarju Francu Jožetu, da smo mi pod orožjem stoječi pripravljeni se boriti in dati tudi življenje za domovino. Mi sledimo svojim srcem, ker vemo, da gre za pravično stvar.

Deželni predsednik ekscelenca baron Schwarz je odgovoril: »Kranjci! Z ginjenim srcem se Vam zahvaljujem za patriotično manifestacijo. Sporočil bom to pred Najvišji prestol. Vaše veliko navdušenje dokazuje, da ste mesto potrpežljivosti pripravljene nastopiti odločno z orožjem v roki. Vi, ki ste zapustili svojce, da sledite poklicu našega gospodarja, presvetlega vladarja, stavite nemajno zaupanje do Boga, ki naše pravične stvari ne bo zapustil. Za Vaše svojce, ki ste jih zapustili, bomo pa skrbeli mi, ki ostanemo doma. (Nato je govor v kratkih besedah ponovil v nemščini.) V tem svečanem trenutku se spominjamo našega presvetlega cesarja, katerega Bog ohrani. Bog živi našega premilostljivega cesarja in gospodarja Franca Jožefa!

ARMADA SE POKLONI JUNAKU RADECKEMU.

Izpreved prikoraka v Zvezdo. Bakljenosti obstopijo spomenik slavnega feldmaršala očeta Radeckega, ki je kot načelnik generalnega štaba vodil leta 1813., torej pred 101. letom, bitko pri Lipskem in tako končno zlomil Napoleonovo premoč, junaka v protilaških vojskah leta 1848, in leta 1849., junaka, ki je pod feldmaršalom Lavdonom stal pred Belgradom, »kjer je tekla rdeča kri, da bi gnala mlin-ske kamne tri.« Častniki, na čelu jim divizionar podmaršal Kraliček stopi na pripravljeni vzvišeni prostor in izvaja:

Pozdravljam Vas v imenu Njegovega Veličanstva cesarja, prečastiti gospodje častniki in vojaki, spominjajoč se na tem mestu naših velikih, hrabrih prednikov, ozirajoč se na velike zmage, zavedajoč se vdanosti Njegovemu Veličanstvu Presvetlemu cesarju Francu Jožetu I. z vso zvestobo in močjo, ki bo vsem nam v ponos. Vsi se domovini iz srca darujemo!

Častniki potegnejo sablje, godba zaigra cesarsko pesem, burni »Živio!« in »Hoch!«-klici, ki celo preglase mogočje zvoke vojaških godb. Po cesarski himni zaigra godba starodavno Radeckijevo koračnico, gromoviti »Živio!« in »Hoch!«-klici Avstriji zaključijo poklonitev slavnemu junaku Radeckemu, kjer so častniki in vojaki in ljudstvo tako slovesno zaprisegli zvestobo mili naši domovini, materi Avstriji.

Izpreved odkoraka pred dvorec, spremljan z »Živio!«-klici. Z vseh oken navdušeno vojake pozdravljajo.

PRED DEŽELNIM DVORCEM.

Deželni dvorec je čarobno razsvetljen. Balkon je okrašen s soho presvetlega našega vladarja cesarja Franca Jožefa I. Nad soho se v električnih žarnicah lesketajo začetne črke vladarjevega imena F. J. I. Zbrani so deželni odborniki: dr. Evgen Lampe, dr. Pegan, dr. Triller, drž. in dež. poslanec Evgen Jarc, nadalje poslanci dr. Gregorič, dr. Novak, Turk in deželno uradništvo, na čelu jim ravnatelj Zamida, podravnatelj dr. Zbašnik, upravitelj Nebenführer. Pred dvorcem zbrana tisočero brojna množica navdušeno kliče Živio!, ko prikoraka vojaški izpreved pred dvorec. Reprezentanti dežele navdušeno pozdravljajo došle vojake. Množica se pridruži. Urnebesni Živio-klici armadi.

Iz zbrane ogromne ljudske množice je govoril dr. Marko Natlačen:

Imamo vojsko! Sedmo leto že nam grozi in rožlja s sabljo naš sosed tam doli na južnovzhodni meji naše prostrane domovine. Kakor gleda mogočni lev na malo nagajivo miško, ki je zrla mogočna viteška Avstrija na tega svojega pritlikavega sosedu. Toda med tem viteškim vedenjem Avstrije je postajal pritlikavi sosed močnejši in že prirojena mu predzrost, ošabnost in požrešnost je čudovito rastla, tako da smo prišli že resno v nevarnost, da nam odtrga lep del našega ozemlja. Hudo-delski umor dne 28. junija je vršel v to velesrbsko početje čudovito luč, ki je mahoma odkrila vso resnost in nevarnost položaja. Da varuje svojo zakonito lastnino, da zagotovi sama sebi in svojim ljudstvom mir, ki je predpogoj blagostanja in vsakega napredka, je morala poseči po najskrajnejšem, ker dobra beseda ni več pomagala, morala poseči po orožju. — Imamo vojsko! Velike in težke bodo žrtve, ki jih bo moralo doprinesiti na skupni žrtvenik naše skupne domovine naše ljudstvo; toda slovensko ljudstvo bo te žrtve rade volje doprineslo, ker vé, da kaj velikega ni mogoče doseči brez velikih žrtv. — Šest stoletij je naš slovenski narod že pod žezlom preslavne habsburške dinastije. Šest stoletij je ohranil zvesto svojo zvestobo habsburškim vladarjem. Nima ga madeža slovenska trobojnica! V zavesti, da je naša bodočnost edinole v Avstriji, v mnogonarodni vele-vlasti mogoča, ostane slovenski narod tudi v težki tej uri zvest tradicijam svojih dedov: zvest svojemu cesarju in zvest Avstriji. Dokazali bomo vnovič, da je prav govoril Koseski, ko je rekel: Hrib se omaje in hrast — zvestoba Slovenca ne mine. — Živela Avstrija!

Govornika je ljudstvo burno aklamiralo, klicalo je: Proč s Srbijo!

Živela vojska! Živela Avstrija! in druge domoljubne klice.

V imenu vojvodine Kranjske nagovori množico deželni odbornik dr. Evgen Lampe, burno pozdravljen, ki izvaja: Pozdravljeni, bojniki za domovino! Avstrija je vstala na poziv svojega modrega vladarja in kora-ka na vojsko, na pravični, usiljeni nam boj, katerega zadnji cilj je blago-dejni mir in potrebna varnost naše domovine.

S nonosom vas pozdravljam v ime-nu vojvodine Kranjske, ki je že skozi mnogo stoletij združena s habsburško vladarsko hišo. Mi nismo bili z orožjem podjarmljeni. Svobodno se je pridru-žila naša Kranjska avstrijskim deže-lam pod slavnim žezlom Habsburža-nov, dobro vedoč, da edino le v tej mo-čni državi najde bran proti zunanjim sovražnikom. Vesele in tužne dni je Kranjska dežela delila s prejasno habsburško hišo. Pa naša Kranjska je bila tudi vsikdar močan ščit naše skup-ne domovine. Močna pest kranjskih fantov je na neštevilnih bojiščih bran-ila čast in slavo naše ljubljene Av-strije. Ich bin überzeugt, im Namen aller Landeskinde zu betuern, daß wir alle wie ein Mann für Öster-reichs Einheit und Macht einstehten werden. Dragi rojaki! Na vojsko gre-ste. Naše molitve in želje vas spreml-jajo. Kakor vsikdar, boste tudi sedaj pokazali, da staro kranjsko junaštvo še živi. Molili bomo, da se vrnete, ven-čani z zmago!

Živio naš cesar Franc Jožef I. — Živela Avstrija! — Živela naša junaš-ka nepremagljiva armada!

Govor deželnega odbornika dr. Evg. Lampeta je izzval navdušenost, ki se po-pisati ne da, ki se mora doživeti. Živio-klicev ni hotelo biti konca. Videli smo ljudi, ki so navdušenja plakali. Ko je iz-pregovoril govornik na vojsko, so zaorili gromoviti klici: Živio vojska! Po dr. Lam-petovem govoru zasvira godba cesarsko pesem. Množica se odkrije in poje cesar-sko pesem. Po cesarski pesmi zasvira godba »Mi smo vojaki korenjaki«, kar zopet vzbudi velikansko navdušenje. Z oken pozdravljajo z robci. Bil je nepopisen trenutek.

PRED MAGISTRATOM.

Na balkonu so čakali velikanskega izpreveda župan dr. Tavčar, podžupan dr. Triller, načelnik kluba občinskih sve-tovalcev S. L. S. Ivan Krežar, polkovnik Breindl, pozneje je prišel iz Zvezde tudi fcm. Kraliček, ostali občinski svetovalci so bili zbrani v županovi sobi.

Župan dr. Ivan Tavčar je go-voril z balkona mestne hiše množici.

BLAGOSLOV NA VODNIKOVI TRGU.

Nepopisno lep in pretresljiv je bil dogodek na Vodnikovem trgu. Iz stol-nice je stopila v manifestačni spreved vsa ljubljanska duhovščina s prižgani-mi svečami, stolni kapitelj in mil. ljub-ljanski prošt z Najsvetejšim. Pred nji-mi so nosili dve cerkveni banderi. Na Vodnikovem trgu je stolni dekan gosp. Kolar imel kratek nagovor v sloven-skem in nemškem jeziku in slavil zve-stobo slovenskih in avstrijskih vojakov do države in cerkve in prosil z neba, naj rosi blagoslov na naše junake. Godba je zaigrala k molitvi in častitlji-vi gospod prošt je blagoslovil z Najsvetejšim vojake, častnike in velikansko množico, ki je molče in s svečanimi čut-stvi spremljala ta veličastni prizor.

Božji blagoslov, spremljaj Vas, slo-venski vojaki!

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Ženska delovna doba. Postavodaja glede na žensko delo določa v različnih državah 10- do 12urni delovnik. V Nemčiji, Veliki Britaniji, na Grškem, Nizo-zemskem in v Švici določa postavodaja za dneve pred nedeljami in prazniki krajšo delovno dobo. Po bernski po-godbi, ki je zdaj že postava in ki jo je enajst držav odobrilo, je žensko nočno delo prepovedano v vseh delovršbah, kjer dela nad deset oseb. Kot maks-i-malna (najdaljša) delovna doba je do-ločena v Nemčiji in na Grškem deseturna (ob dneh pred nedeljami in prazniki osemurna), v Avstriji enajsturna, v Združenih državah osem- do dvanajst-urna, v Veliki Britaniji dvanajsturna dnevna, oziroma 60urna tedenska (v tekstilni industriji 55½urna), v Bolga-riji, Franciji, Nizozemski, Rumuniji 10-urna, na Japonskem, Norveškem dva-najsturna, v Rusiji enajsturna, v Švici enajsturna (ob sobotah deveturna), v Srbiji deseturna, v trgovini dvanajst-urna delovna doba. Delovna doba za odrasle delavce je le v nekaterih drža-

vah postavno omejena, in sicer v Av-striji in v Švici na dnevno 11, v Rusiji na 11 in v Franciji na 12 ur.

Delavske nezgode.

Koliko delavcev in delavk pade na torišču dela! Delavci in delavke pa strokovna društva to dobro znajo. Po-ročila obrtnih nadzornikov skoraj na vsaki strani tožijo, kakšnim nesrečam so dan za dnem delavci in delavke izpo-stavljeni in da vsak dan radi lahko-mišljenih gospodarjev, ki za varnost ne skrbje, gledajo smrti v oči. V podjetjih, ki jih nadzorujejo obrtni nadzorniki, je ponesrečilo l. 1912. 92.317, med njimi so 704 umrli. Osrednji obrtni nadzornik pa pri tem poročilu še pripomni, da te številke še nikakor niso popolne, ker o vseh nezgodah politične oblasti obrtnih nadzornikov ne obveščajo. Zato je po-trebno, da vpoštevamo obvestila osred-nje statistične komisije, ki pa ta žal-ostni predmet obravnava do zdaj le šele do l. 1910.

O nezgodah, ki so se pripetile v le-tih 1908. do 1910. ta urad obvešča:

Ponesrečilo je pri delu leta 1908: 35.221, med njimi jih je bilo radi po-škodb za delo nesposobnih, umrlo jih je 1207. Smrtno ponesrečeni so zapusti-li 725 vdov in 1517 otrok. V letu 1909. je pri delu ponesrečilo 34.155 oseb, 32.903 so bili zato za delo nesposobni, 1252 jih je umrlo, ki so zapustili 750 vdov in 1467 sirot. 34.715 delavcev in delavk je ponesrečilo med delom leta 1910., 33.526 jih n bilo radi nezgod za delo sposobnih, 1189 jih je pa umrlo. Rajni vsled pri delu zadobljenih po-škodb umrli delavci so zapustili 727 vdov in 1389 sirot. V vseh treh letih: 1908., 1909. in 1910. je torej ponesrečilo 104.091 delavcev, 100.443 jih za delo med njimi ni bilo sposobnih, umrlo je 3648 poškodovanih delavcev, ki so za-pustili 2202 vdovi in 4373 sirot!

Navedene številke pa tičejo zgolj le tiste tvornice in delavnice, ki morajo svoje delavce zavarovati pri podežel-nih nezgodnih zavarovalnicah, niso pa pa v tej statistiki tudi všteti rudarji in železničarji.

Po uradnih poročilih vemo, da je v tem času v rudnikih 1891 delavcev ne-varno bilo poškodovanih in da jih je med njimi 173 umrlo; pri izdelovanju nafte (petroleja, bencina i. dr.) je bilo 541 delavcev nevarno poškodovanih, umrlo jih je pa 41 in v solinah je bilo 6 delavcev nevarno, 158 pa smrtno po-škodovanih. Pri 443 železniških nezgo-dah je bilo nevarno ranjenih 1901 že-lezničar, 155 jih je bilo pa ubitih.

Če te podatke seštejemo, lahko tr-dimo, da je najmanj v enem letu 37.019 delavcev med delom ponesrečilo, 1544 jih je bilo pa ubitih. Natančno število zapuščenih vdov in sirot ni dognano.

Pazi, kaj podpišeš.

Čudno je, če opazuješ, kako čudno da se marsikdaj ljudje pri sodiščih ob-našajo. Strašno so nezaupljivi in pred-vsem se boje, da bi kaj podpisali. Če gre za to, da se podpiše zapisnik, vpraša jih med desetimi gotovo devet, kaj da podpišejo in če ne bodo s svojim podpisom njih pravice okrajšane. Če se jim tudi pove, da podpis zapisnika ni obvezen in da je v zapisniku le za-pisano, o čem se je razpravljalo, jih le veliko izjavi, da ne bodo podpisali. Seveda, če se ne podpiše, razprave čisto nič ne oviraš. Uradno se zabeleži, da stranka ni hotela podpisati in mirna Bosna. Seveda je prav, če kdo podpiše le to in le tam, kjer ve, kaj in zakaj da je podpisal.

Izven sodne dvorane se pa veliko ljudi žal čisto drugače obnaša. Doma se vsemogoče stvari podpišejo, ne da bi se na posledice podpisa pomislilo. Če pride agent v hišo in ponuja svojo kramo, se naročila in zavarovalne pogod-be mnogokrat kar slepo podpišejo, ne da se na posledice pomisli. Sledi sicer kes, a navadno je kesanje prepozno.

Prav je zato, da veš, kaj pomenja tvoj podpis na naročilnem listku. Če sta dve osebi zadovoljni, da eden dru-gemu kaj da, nastane pogodba, če se tudi nič ne podpiše. Če reče žena agen-tu, da naj ji prinese kos platna in če sta se tudi o ceni dogovorila, so že na-stale obveznosti. Trgovec mora poslati blago, žena ga mora plačati. Če se to ne izvede, lahko sodišče prisili, da se pogodba izvede. Podpis za veljav-nost pogodbe ni potreben.

Le z ozirom na varnost, da se po-zneje ne more nič utajiti, si puste tr-govci naročila tudi podpisati. Pri teh podpisih pa moraš previdno postopati, ker postava marsikaj določa, kar ni večini znano.

Predvsem: Kar se naroči, se mora tudi plačati. Odpovedati

naročila ni dovoljeno. Če naročeno blago odpoveš, a kupec s tvojo odpovedjo ni zadovoljen, ti ga trgovec vseeno lahko dostavi in moraš ga plačati. Nekateri ljudje mislijo o sebi, kako da so zviti, in da se vsiljivega agenta iznebijo, mu podpišejo naročilne liste. Komaj izgine agent iz hiše, pa odpoljejo po pošti trdki dopisnico, s katero naročilo odpovejo. Zelo je namreč razširjeno napačno mnenje, da naročilo ne velja, če se v 24 urah odpove. To mnenje, še enkrat povedano, je napačno in se pogodba sploh ne more odpovedati.

Pa še nekaj. Če je naročilni list podpisan, velja kot sklenjeno le to, kar je na njem zapisano. Je čisto vseeno, kar se je ustmeno dogovorilo, ker sodišče se drži naročilnega lista. Veliko žena podpiše naročilne liste in pravi agentu, da naročilo le velja, če bo mož pritrdil. Agent seveda pritrdi, a če mož pozneje tudi naročilo odpove, to ženi ničesar ne pomaga, ker česar ne obsega naročilni list, ne drži.

Nasproti pa drži vse, kar obsega naročilni list, če se tudi ni nič dogovorilo. Če agent prevzame naročilo in če se dogovori plačilo v obrokih, naročnik gotovo ne misli na to, da enkrat ne bo mogel obroka plačati. Trgovec sicer na to misli, a o tem ne govori, ker če bi vsakemu kupcu povedal, da cela vsota zapade, ako se dva obroka ne plačata, se bo kupec gotovo zbal, videl bo nevarnost, ki mu grozi, in rajši ne kupi. O takih trgovcu neprijetnih stvarih rajši ne molči, a na naročilnem listku stoji drobn tisek: »proti terminski izgubi«, kar zadošča, da lahko trgovec toži, če sta dva obroka zamujena.

Pri zavarovalnih pogodbah se ravno to dogaja. Zavarovalne družbe sklepajo vedno zavarovalne pogodbe proti škodam ob požarih in vlomih za dobo desetih let, kar je ob koncu drobno natisnjenih zavarovalnih pogojev čisto na koncu natisnjeno. O zavarovalni dobi se navadno, ko se zavaruje, ne govori. Ko se vplača zavarovalna premija drugo leto, pridejo šele zavarovanci na to, da so za deset let zavarovani, a pomagati si več ne morejo. Ravno to velja tudi za sklepanje delovnega razmerja. Dogovor, da se ne odpove delo, marveč da je odpust dopusten lahko vsak hip, se navadno podpiše na list ali pa v kako knjižico. Kdor se ne zanima prej za to, kaj da je podpisal, se tudi s tem ne more izgovarjati, da listka prečital ni. Zato:

»Prečitaj, preden kaj podpišeš!«

Brezposelnost.

Drugod se je pa določilo, da mora v zavarovalni oddelci za slučaj brezposelnosti, ki se mora posebej voditi, strokovno društvo sprejeti vsakega delavca, ki se oglasi. Tak seveda nima glede na vodstvo strokovnega društva nobenega vpliva, marveč si s svojim pristopom in plačevanjem določenih dones-

kov zagotovi samo društveno in ž njo zvezano mestno podporo, ko je brez dela. Splošno se izključuje vsak mestni prispevek ob štrajkih. Nekatera mesta dajejo neorganiziranim brezposelnim delavcem marke za ljudske kuhinje.

b) S v. Gol (St. Gallen) v Švici. Tu se je za cel kanton leta 1895. uvedlo prisilno zavarovanje za brezposelne moške z dnino 2 do 5 frankov. Podpora se je določila za 60 dni po 2 franka na dan. Posebna komisija (dva mestna odbornika in sedem delavcev) je vodila zavarovalnico, ki je v dveh letih propadla. Delodajalci niso plačevali nobenih prispevkov, na sezonske delavce se niso posebej ozirali; premalo so združili zavarovalnico s posredovanjem dela.

c) Bazel v Švici. Obvezno zavarovanje za vse tovarniške in stavbene delavce od 16. leta dalje. Ti so se razdelili v štiri dele: v tovarniške, v tovarniške sezonske, stavbene v delavnicah in stavbene na prostem; vsak teh delov je imel štiri razrede. Delodajalci so morali naznaniti svoje delavce. Eno leto je moral biti član zavarovalnice, da je imel pravico na celo podporo; sicer je dobil le polovico, če je bil že vsaj eno leto v kantonu. V štrajku nobene podpore; tudi ne, če je prostovoljno zapustil delo; sem se je šlo tudi, če je bil odpuščen od delodajalca iz katkega takega vzroka, po katerem ga je smel po zakonu delodajalec takoj odpustiti. Karenca je znašala en teden. Podpora se je dajala 91 dni na leto po 80 cent, 2 franka dan, če brezposelni ni odklonil brez važnih razlogov delo, tudi izven svojega bivališča; v tem slučaju se mu je dala potnina. Izkušenih delavcev se ni smelo siliti k delu, ki se ga niso izučili, razen če jim to ni moglo škoditi; neizučene in na pol izučene pač. Vsak je moral oglašiti, če ima kak postranski zaslužek. V tem oziru se je moral vsak dan po enkrat javiti v uradu, da so se mogle kontrolirati njegove razmere. — Tudi ta ustanova se ni držala. Curih je ustanovil zavarovalnico po bazelskem vzorcu, a le za moške delavce. Kontrola se je prepustila delavskim in delodajalskim organizacijam.

č) Neobvezna zavarovalnica za delavce do 60 let, stanujoče v mestu. Premija znaša 70 cents na mesec, ki jih je plačeval s tem, da je prilepil posebne marke na papir in ga poslal uradu. Plačevati mora osem mesecev; podpora po deset tednov samo za zimske mesece, in sicer po 2 franka za rodbinske očete, po 1 frank 50 cts. za samce skozi 30 dni, kasneje manj. Vsak dan dvakrat se mora vsak brezposelni javiti zavoljo kontrole. Premije znašajo povprek 25 odstotkov tega, kar se je izplačalo. Skoraj samo stavbni delavci so pristopili. Delodajalci so prostovoljnih doneskov prispevali zelo malo.

d) Kolin. Leta 1896. ustanovljena neobvezna zavarovalnica. Mesto prispeva po 25.000 mark; posebna zbirka je znesla 100.000 mark. Za moške delavce od 18. leta. Načelstvo sprejema. Pristopiti sme, kdor je vsaj eno leto v Kolinu.

Premije znašajo 15 do 60 vin. na teden glede na razne vrste delavcev; podpore do osem tednov od dne 1. decembra do 1. marca (1 m. 50 pf. do 2 m. za 20 dni, 75 vin. do 1 m. za daljši čas). Karenca tri dni. Dvakrat na dan kontrola. Kdor pove neresnične podatke, se izključí. Delavec ni zavezan prevzeti dela, ki je vsled štrajka prosto. Neoženjeni more sprejeti delo tudi izven Kolina; potnina se mu plača. Leta 1911. se je s to zavarovalnico sklenilo pozavarovanje strokovnih društev. Ta društva plačajo od člana glede na nevarnostni razred 4, 10 in 30 vin. na teden; zato dobe za vsakega brezposelnega pod gotovimi kontrolnimi pogoji po 75 vin. do 1 K 50 vin. glede na to, koliko tedenskih prispevkov so plačali zanj. Leta 1912. do 1913. (od maja do maja) je imela zavarovalnica 189 posamnih zavarovancev in 22 strokovnih društev z 11.105 člani. To ustanovo, ki se je leta 1913. zboljšala (zdaj zadostuje 30 tednov zavarovanja, da se dobi pravica do podpore; preuredili so se nevarnostni razredi in pozavarovanim društvom se plačuje najmanj po 1 m 20 pf. na teden za vsacega brezposelnega), se hvali zato, ker strokovna društva ne dobe od mesta podpore, nego samo pozavarovalnično in torej odpade očitke, da se z javnim denarjem podpirajo politične organizacije. Mnogo nemških občin (n. pr. Frankfurt o. M., Kiel) snuje novejši čas take zavarovalnice.

Ker imajo pa občine na vsak način s takimi zavarovalnicami obilo stroškov, se vedno bolj širi zahteva, da mora država podpirati take občine. Na Bavarskem se je že za leto 1915. določilo v proračunu 150.000 mark dati občinam, ki imajo urejeno podporo za brezposelne in jim s tem povrniti del njihovih stroškov. Na Saškem, Virtemberskem in Badenskem so tudi vloženi razni predlogi za tak državni prispevek, toda do zdaj brez uspeha.

e) Italija. Dve mesti Brešja in Padova dajeta po 5000 lir delavskim društvom za podporo brezposelnih. Societá umanitaria v Milanu daje po 50 c. strokovnim društvom za brezposelnega člana, ki ga podpirajo. — V Boloniji daje mestna hranilnica obresti od 200.000 lir na leto za brezposelne od leta 1896.

s) Avstro-Ogrska. Leta 1913. je budimpeštanski magistrat dovolil 50 tisoč kron podpore, ki jo deli magistrat po svoji previdnosti ali naenkrat ali tedensko, v denarju ali živilih. Požun je dovolil 6000 K v ta namen. Leta 1914. sta mestna odbora v Gradcu (6000 K) in v Ljubljani (5000 K) dovolila podpore strokovnim društvom, ki podpirajo brezposelne po gentskem sestavu.

Okno v svet.

Štrašna nesreča dveh delavcev. V železoličarni Trignaca v Nantesu sta v lopi nadzorovala dva delavca vltito železo, kar prične lopa goreti. Da bi ne zgorela, sta se reveža poizkusila rešiti

tako, da bi bila pregazila razbeljeno tekoče železo, a sta bila tako obžgana, da sta pri tem poizkusu umrla.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.	
F. Meršol LJUBLJANA Mestni trg 18. Trgovina z modnim in drobnim blagom.	
Velika izbor vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratin, volne, bombaža, sukanca itd.	
Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.	

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
mimoljubno potovati naj se obrnejo
Simona Kmetek
v Gledinski Kolesarske ulice 24.
Kot vstopna Pjavnica daje se brezplačno.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avgušt Drelse, Ljubljana
— Mnogokrat odlikovana. —

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **Štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

Kot dogovor velja, ako pripadata pogodbo sklepajoča dela združbam delodajalcev in delojemalcev, kolektivna pogodba, ki se je sklenila med temi združbami, razen ako se ni nasprotno dogovorilo.

Prepuščati stanovalske prostore delojemalcem kakor tudi le-te s hrano oskrbovati na račun plačila, lahko prepovedo udeležena ministrstva naredbenim potom za podjetja gotove vrste ali za okoliš gotovih krajev po zaslišanju korporacij, katerim gre zakonito zastopstvo interesov, ki pridejo v poštev.

Delojemalec lahko zahteva po sklenitvi službene pogodbe od delodajalca pismeni zaznamek o bistvenih pravicah in dolžnostih iz službene pogodbe (službenega listka). Takšni nepodpisani zaznamki so oproščeni kolkovnih in neposrednih pristojbin.

Zakonita konkurenčna prepoved.

§ 7.

V § 1., odstavku 1. označeni delojemalci ne smejo brez privolitve delodajalca izvrševati niti samostojnega trgovskega podjetja niti v kupčijski stroki delodajalca sklepati kupčij na lastni ali tuj račun.

Če se delojemalec pregreši zoper ta predpis, lahko zahteva delodajalec odškodnino za povzročeno škodo ali namesto tega, da se na račun delojemalca sklenjene kupčije smatrajo kot na njegov račun sklenjene. Glede na račun koga drugega sklenjenih kupčij lahko zahteva povračilo za to dobljenega dobička oziroma odstop pravice do dobička.

Pravice delodajalca ugasnejo v treh mesecih od časa, ko je zvedel o sklenjeni kupčiji, na vsak način pa v petih letih od sklenitve kupčije.

Plačilo.

a) Pravice, kadar je služba ovirana.

§ 8.

Če je delojemalec po nastopu službenega razmerja vsled bolezni ali nezgode oviran v izvrševanju službe, ne da bi to oviro namenoma ali vsled očitne malomarnosti zakrivil, obdrži pravico do plače do dobe šestih tednov.

Zneski, ki jih za dobo oviranja dobivajo na podlagi katkega javnopravnega zavarovanja, se ne smejo vračunati v denarne prejemke.

Delojemalec obdrži nadalje pravico do svojih denarnih prejemkov, ako je vsled drugih važnih, njegove osebe tičočih se razlogov

Sredstva, s katerimi zasilne bolniške blagajane (okrajne, obratne in stavbinske) pokrivajo svoje stroške, morajo preskrbeti skupno podjetniki in delavci. Kolikost doneska se določi v odstotkih z ozirom na plačo, katero dobi delavec. Dve tretjini doneskov morajo plačevati delavci, ostalo tretjino delodajalci. Vendar pa doneski delavcev ne smejo presegati 30 odstotkov plače. — Obratni uradniki z višjo nego 2400 znašajočo letno plačo morajo plačevati polne doneske sami.

Gospodarji morajo plačevati doneske tudi za delavce in smejo dotično vsoto pri izplačevanju mezde delavcu odtrgati.

Delež gospodarjev se lahko zviša na več nego tretjino skupnega doneska, ako na občnem zboru tako sklene najprej zastopstvo gospodarjev in potem tudi zastopstvo delavcev po ločenem posvetovanju in ločenem glasovanju z nadpolovično večino navzočnikov.

Doneske zavarovanju podvrženih oseb, ki ne dobivajo plače v denarju, mora delodajalec poravnati iz svojih sredstev.

Takim članom, ki so blagajno oškodovali s kako hlimbo, more načelnništvo poleg navadnih doneskov za kazen naložiti za določen čas še posebne nadaljne doneske iz njihovih sredstev.

Podjetniki so dolžni prijaviti bolniški blagajni svoje delavce najkasneje tretji dan po vstopu v službo in odjaviti vsako iz službe stopišo osebo najkasneje tretji dan po prenehanju delovnega razmerja; sicer zapadejo kazni in blagajni morajo povrniti stroške, katere je imela s kako tako osebo, katere podjetnik ni odjavil.

Zakon z dne 8. februarja 1909 (drž. zak. št. 29): S tem zakonom so se dopolnile nekatere določbe zakonov o zavarovanju zoper nezgode in o bolniškem zavarovanju delavcev. Podjetniki, ki imajo v službi delavce v obratih, ki so podvrženi zavarovanju zoper nezgode, so dolžni voditi zapisnike o plači, katere je merodajna za zavarovanje; te zapisnike morajo hraniti vsaj pet let in jih na zahtevo pokazati organom zavarovalnega zavoda. — Dalje se je s tem zakonom določilo, da v treh letih po preteku dotične prispevne dobe preneha pravica do tega, da se doženejo zavarovalni prispevki, ki jih je plačevali zavarovalnici zoper nezgode, okrajni bolniški blagajni ali zadržni bolniški blagajni. Toda ako je podjetnik podal dokazano neresnične podatke o osebah, ki imajo pri njem opravilo, ali o njihovem zaslužku v ta namen, da bi prikrajšal svoje prispevke, zastara ta pravica še le v desetih letih po preteku dotične prispevne dobe. Zastaranje pravice, da se doženejo prispevki, se prekine z vsakim uradnim dejanjem, ki ga je izposloval zavarovalni zavod z namenom, da se doženejo prispevki in sicer se prekine zastaranje te pravice v trenutku, v katerem je podjetnik

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posiljalni prašek, proti oginjanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, o vajlino in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpčičev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAK in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in šivalnih strojev
= za rodbino in obrt. =

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejša blaga za ženska in moška
oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Sladni čaj-zajtrk!
Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladni in
Moči je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/2 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karne Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109,
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 6 tukaj navedenih trdk
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Svoji k svojim!
A. LUKIČ
Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.
Konfekcijska trgovina
za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu,
Gorenjsko.
Najmodernejše podjetje monarhijske.
Otvoril sem lastno prodajalno
Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg šte. 20 (Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

A. & E. SKABERNE, Mestni trg šte. 10
Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, čefirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kaka-
vostih in širinah; potrebščine za krojače in šivilje.
Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznane nizke cene!
Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse
vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor:
srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi
pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira
v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh
velikostih za otroke. — Predpasniki najnovej-
ših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in
kloba. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj-
finejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti
žepni robci. — Zaloga gospega perja in puha.
Vedno sveže blago!

Naiholiša, naisigurnejša prilika za štedenje!
Ljudska Posojilnica
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
prilije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi
cela dežela Kranjska
in jih obrestuje po
4 3/4 %
brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.
Načelstvo.

izvedel za uradno dejanje. — Pravica izterjati dognane zavarovalne prispevke zastara v šestih letih po preteku prispevne dobe, v kateri je bil podjetnik od zavoda (blagajne) obveščen o tem, kaj se je dognalo. Zastaranje te pravice do izterjanja se prekine s tem, da se vroči zoper podjetnike naperjeni plačilni poziv, se uvede izvršilo, se dovoli plačilni rok in po predpisih konkurznega reda. — Za zaostale zavarovalne prispevke, ki jih je plačevati zavarovalnici zoper nezgode, okrajni bolniški blagajni ali zadržni bolniški blagajni, je plačevati zamudne obresti, ako presega zaostanek 50 K. Mera teh obresti znaša 4% na leto. Zamuda plačila zadene plačilnega zavezanca tedaj, ako se plačilo ne opravi v enem mesecu po zakonitem ali v pravih določenem plačilnem roku in ako se ni dovolil odlog z izrečnim odpustom zamudnih obrestij. Nasprotno more podjetnik za preveč plačane zavarovalne prispevke terjati povračilne obresti tedaj, ako zavarovalni prispevki, ki se povrnejo, presegajo znesek 50 K. — Kako morajo biti omenjeni zapiski o plači urejeni in na katerem kraju jih je treba hraniti, o tem obsega posebne predpise ukaz min. za notranje stvari z dne 10. maja 1909, drž. zak. št. 75.

O službeni pogodbi trgovskih pomočnikov in drugih delojemalcev v podobni službi imamo zakon z dne 16. januarja 1910, drž. zak. št. 20, ki se glasi:

Člen I.

Službeno razmerje v §§ 1. do 3. označenih oseb se uravnava z določili tega zakona.

Za službeno razmerje trgovskih uslužbencev stopijo ta določila na mesto šestega naslova prve knjige trgovskega zakonika.

Člen 56. trgovskega zakonika se razveljavi.

Uporabni obseg zakona.

§ 1.

Določila tega zakona veljajo za službeno razmerje oseb, ki so nastavljene v opravljenem obratu kakega trgovca pretežno za opravljanje trgovskih opravil (trgovski uslužbenci) ali višjih, netrgovskih opravil. Pri kakem trgovcu nastavljenih oseb, ki se le izjemoma porabljajo za trgovska opravila, kakor tudi onih oseb, ki opravljajo pretežno nižje vrste opravke, ni smatrati za trgovske pomočnike.

§ 2.

Določila tega zakona se nadalje uporabljajo na službeno razmerje oseb, ki so nastavljene pretežno za opravljanje trgovskih ali

višjih, netrgovskih opravil v opravljenem obratu podjetij ali zavodov naslednje vrste, čeprav ni podjetnik ali zavod trgovec v zmislu trgovskega zakonika:

1. v podjetjih vsake vrste, na katera se uporablja obrtni red;
2. v kreditnih zavodih, hranilnicah, posojilnicah, pridobitnih in gospodarskih združenjih, zastavljalnica, preskrbovalnih in rentnih zavodih, bolniških blagajnah, registriranih pomožnih blagajnah, zavarovalnicah vsake vrste, bodisi da se pečajo s privatnimi zavarovalnimi opravili ali da služijo namenom javnopravnega zavarovanja, kakor tudi v zvezah imenovanih zavodov;
3. v uredništvu, upravi ali prodaji kakega periodičnega časopisa;
4. v pisarnah odvetnikov in notarjev;
5. pri trgovskih mešetarjih, oblastveno avtoriziranih privatnih tehnikih, patentnih odvetnikih, privatnih posredovalnicah in pri informacijskih pisarnah;
6. v c. kr. tobačnih trafikah in loterijskih kolekturah.

§ 3.

Ako izvršuje dvor, kakšen javni zaklad, dežela, okraj ali občina, kako podjetje v §§ 1. ali 2. označene vrste, tedaj so v teh podjetjih za trgovska ali višja, netrgovska opravila nastavljene osebe podvržene določilom tega zakona, ako sloni njih službeno razmerje na privatnopravni pogodbi.

§ 4.

Službenega razmerja oseb, ki so kot uradniki ali služabniki države, državnega zavoda ali kakega od države upravljanega zaklada nastavljene, se določila tega zakona ne dotikajo.

§ 5.

Določila tega zakona se ne uporabljajo na vajence v zmislu obrtnega reda, dalje na uslužbence v kmetijskih in gozdarskih obratih, ako niso poslednji trgovski nastavljenici, ter na osebe, za katere veljajo določila občega rudarskega zakona.

Vsebina službene pogodbe.

§ 6.

Vrsta in obseg opravil kakor tudi zanje pristojno plačilo (denarni ali naradni prejemki) se, v kolikor se ni nič dogovorilo o tem, določa po za dotično vrsto podjetja obstoječi krajevni šegi. Ako le-te ni, je opravljati okolnostim primerna opravila in dajati prav tako plačilo.